

когнітивного і поведінкового компонентів прогностичних здібностей. Перший (базовий, загальний) субрівень відображає загальну здатність до прогнозування; другий (професійний) субрівень розкриває емоційний, когнітивний і поведінковий компоненти як професійно значущі вміння, які визначають якість процесу прогнозування.

Таким чином, формування прогностичних здібностей і умінь поліцейських можна розглядати як один із напрямів підвищення ефективності їх підготовки. Це пов'язано з тим, що, по-перше, здатність до прогнозування забезпечує випереджаючий підхід в діяльності поліцейських, що дозволяє їм в повсякденній службі бачити установки поведінки, мотиви громадян на майбутнє. По-друге, завдяки прогностичним умінням і здібностям у поліцейських стає справді реальною можливість в декілька разів зменшити прояви злочинності або ж скоротити її. По-третє, здатність до прогнозування – це особлива здатність в тому сенсі, що вона включена в реалізацію всіх функцій діяльності поліцейського.

Одержано 17.04.2018

УДК 159.9:351.74

Дар'я Олексіївна БИВАЛІНА,

студентка групи Ф-6-ПС-дср-15-2 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6 ХНУВС кандидат психологічних наук Посохова Я. С.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

У сучасному світі професійна діяльність працівників правоохоронних органів протікає в екстремальних умовах, пов'язаних з особливим ризиком і відрізняється високою нервово-психічною напруженістю, яка виникає в результаті впливу різних численних стрес-факторів, а також в ситуаціях, що характеризуються умовами невизначеності. Невизначеність у професійній діяльності поліцейського може виступати фактором стресу, фрустрації, напруги і призводити до порушення професійного здоров'я. Стає очевидним, що толерантність до невизначеності є одним із важливих психологічних чинників забезпечення надійності, ефективності і успіху професійної діяльності правоохоронця.

Розкриттю цього поняття присвячена значна кількість робіт зарубіжних і вітчизняних авторів (Е. Френкель-Брунсвік, Г. Олпорт, А. Ферн-Хем, О. Соколова, Т. Корнілова та інші). Аналіз праць науковців дозволив визначити загальне трактування толерантності до невизначеності, як стійкої особистісної характеристики, що дозволяє описувати і передбачати поведінку людини в ситуації невизначеності, та відповідних положень когнітивної, емоційної, мотиваційної та конативної сфер особистості.

Дане інтегративне тлумачення, як зазначає, О. Луковицька, провідну роль відіграє когнітивний компонент (гнучкість мислення, відкритість новому, здатність структурувати інформацію і представляти можливі наслідки ситуації), а також те, що толерантність до невизначеності залежить від індивідуальних особливостей особистості, її провідної діяльності і ступеня структурованості даної діяльності.

В науці виділено три позиції у визначенні поняття «толерантності до невизначеності»: 1) когнітивний стиль; 2) особистісна риса; 3) ступінь впевненості у виборі, що розглядається в контексті уявлень про особистісну регуляцію прийняття рішень в умовах невизначеності і невпевненості.

Р. Нортон в результаті проведеного ним контент-аналізу статей, пов'язаних з проблемою невизначеності, виділив 8 різних категорій, через які розкривається зміст даного поняття: множинність суджень; неточність, неповнота і фрагментованість; ймовірність; неструктурованість; дефіцит інформації; мінливість; несумісність і суперечливість; незрозумілість.

Вважається, що толерантність до невизначеності сприяє креативності, так як завдяки їй людина, стикаючись зі складними проблемами, здатна не приймати поспішних і неоптимальних рішень. Вернон (Vernon, 1970) припустив навіть, що толерантність до невизначеності є неодмінною умовою креативності, оскільки в творчому процесі дозволяє особистості краще розуміти і вирішувати проблеми.

Таким чином, толерантність до невизначеності у професійній діяльності поліцейського виглядає як професійна цінність, яка завжди орієнтована на конструктивне вирішення конфліктів в різних складних і екстремальних ситуаціях. Зрозуміло, одним з критеріїв рівня розвитку професійної толерантності є вміння взаємодіяти з колегами, громадянами, які є як об'єктами, так і суб'єктами правопорушень. Поліцейський, який терпимий до невизначеності, здатен працювати з більш широким спектром стимулів і ситуацій в порівнянні з іншими людьми, яких невизначені ситуації можуть збивати з пантелику, оскільки толерантність до невизначеності поліцейського включає в себе як загальні підстави толерантності, так і особливості, обумовлені їх професійною діяльністю.

Одержано 17.04.2018

УДК 159.9:351.74

Ганна Валеріївна СЕРГІЄНКО,

студентка групи Ф-6-ПС-дср-15-2 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6 ХНУВС кандидат психологічних наук Посохова Я. С.

ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У сучасному суспільстві важливою умовою успішного соціального та професійного функціонування фахівця є його професійна мобільність. А. Ковалева трактує професійну мобільність як переміщення індивіда чи професійної групи в соціально-професійній структурі суспільства зі зміною або без зміни соціального статусу. Для формування груп професійно

мобільних поліцейських в сучасних соціокультурних умовах, необхідно в процесі їх професійної підготовки розвивати в них індивідуально-професійне самовизначення. Професійна мобільність ще розглядається і як зміна трудової позиції або ролі спеціаліста, яка обумовлена зміною місця роботи або професії та є різновидом соціальної мобільності.

П. Сорокін визначає соціальну мобільність як переміщення індивіда або групи по соціальним сходам. Дослідник розділяє дану мобільність на вертикальну і горизонтальну. Вертикальна являє собою ріст вгору або низ по службі, а горизонтальна професійна мобільність відображає зміну професії для розширення можливостей індивіда, але зберігає його приналежність до соціального прошарку.

В дослідженні А. Кочеткової зазначено, що середовище, в якому повинна проходити професійна підготовка, має бути подібним середовищу, в котрому буде реалізовуватись творчий потенціал поліцейського. Тобто, сучасна людина живе та діє в середовищі з високим ступенем нестійкості, що визначає рівень непередбачуваності напрямку змін. Відповідно, в таких умовах поліцейський, ефективно діючи, має володіти високим діапазоном адаптивності, що характеризує мобільність фахівця, який в свою чергу буде спроможний вирішувати різноманітні завдання без психологічного збитку для себе.

На думку І. Ларіонової, особливо гостро стоїть проблема підготовки конкурентно-здатного кадрового резерву, оскільки соціально-економічні та соціально-культурні сфери життєдіяльності людини також зазнають кризи. Це призводить до скорочення кадрів та безробіття. Тому, володіння певними навичками та поєднанням професій, можливість та здатність успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати сфери праці, тобто необхідно вміти володіти якостями професійної мобільності, яка допоможе значно зменшити наслідки соціально-економічних змін.

Неясність цілей, відсутність повної та значимої інформації про майбутню специфіку служби негативно впливають на ставлення майбутнього поліцейського до виконання посадових обов'язків. Можна припустити, що процес входження в посаду та закріплення на службі новоприйнятих працівників відбувається без урахування фахової мобільності і особистих перспектив професійного оновлення. Дане положення справ вимагає серйозної роботи по оптимізації технологій відбору в системі кадрового забезпечення діяльності правоохоронної системи.

Таким чином, визначальним фактором формування професійної мобільності у поліцейських як особистісно-професійної якості майбутніх спеціалістів, стає процес створення спеціальних умов професійної підготовки, які допоможуть майбутнім поліцейським здобути здатність швидко адаптуватись до постійно змінюваних умов та ефективно вирішувати завдання будь-якого ступеня складності, в тому числі в сфері стратегічного управління.

Одержано 17.04.2018

УДК 159.9:351.74

Кристина Віталіївна БАЙРАЧНА,
студентка групи Ф-6-ПСдср15-2 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри соціології та психології
факультету № 6 ХНУВС кандидат психологічних наук Посохова Я. С.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Національна поліція України є дуже молодим органом виконавчої влади, від якого залежить охорона прав і свобод громадян України. Від діяльності поліції напряму залежить захист життя та здоров'я кожної людини. Ця робота приносить з собою не тільки стрес, а й відповідальність за усі свої рішення. Реформування правоохоронної системи на сьогоднішній день є однією із актуальних і важливих проблем, тому що сучасний стан поліцейської діяльності в усіх на слуху і вимагає якісно нової підготовки та висуває нові вимоги до особистості поліцейського. Зростаючий обсяг інформації, з якої доводиться мати справу сучасному поліцейському, привів до того, що діяльність по прийняттю рішень стає все більш складною і відповідальною, тому дослідження проблеми прийняття рішення в складних багатоаспектних ситуаціях досі є актуальною та необхідною для покращення професійної підготовки правоохоронних кадрів.

Аналіз численної літератури свідчить, що даною проблематикою займалися багато вчених, а саме: Е. Лемман, Д. Канеман, Ю. Козелецький, О. Наумцева, Т. Корнілова, С. Казарян та інші. Кожен з них дотримується своєї теорії щодо того, як саме особистість приймає рішення. У найширшому психологічному трактуванні дефініція поняття «прийняття рішення» може розумітись як вибір людиною в умовах невизначеності між альтернативами, заданими предметами, ідеями або діями. Однак життя повне невизначених ситуацій. Особливо сучасна українська дійсність рясніє невизначеністю, непередбачуваністю результатів активності людини. В таких умовах прийняття рішень для поліцейського стає складною психологічною проблемою.

Ю. Козелецький вказував, що невизначеність є основною характеристикою ситуацій, в яких відбувається прийняття рішень. Він розрізняв повну та часткову невизначеність. В свою чергу А. Назаретян вважає, що у взаємодії зі складними системами моральне та раціональне не протирічає одне одному. Тому складні життєві рішення повинні опосередковуватись раціональним аналізом.

Наприклад, О. Наумцева, говорить, що на поведінку людини впливають три фактори: атитюди, сприйняття норми, сприйняття поведінкового контролю. Авторка зазначає, що людина приймає рішення, опираючись на намір, який складається саме з цих трьох компонентів.

Прийняття рішення – це когнітивний процес, результатом якого є вибір думки або курсу дій серед кількох альтернативних перспектив. Так Т. Корнілова зазначала, що при прийнятті рішення виникає ще одна дихотомія: обговорюються джерела суб'єктивної невизначеності при прийнятті рішень, що впливають як на суб'єктивні уявлення або образ завдання, так і на актуалізацію прийняття рішень у конкретній ситуації різними людьми. Н. Терент'єв виділив п'ять стилів прийняття рішень в залежності від співвідношення зусиль: інертний, обережний, врівноважений стиль, інтуїтивне рішення та рішення, засноване на судженні.